

Protocol d'actuació davant les violències sexuals i lgtbifòbiques en contexts d'oci festiu





Només

Sí és Sí

1. Presentació



L'erradicació de les violències masclistes és un exercici vinculat a una responsabilitat i a la justícia social, amb què, com no pot ser d'altra manera, l'Ajuntament de Palma està totalment compromès.

Una de les manifestacions d'aquestes violències que més s'exerceix en l'àmbit públic i quotidià són les violències sexuals; unes violències que tenen a veure amb la manera amb què el sexe i la sexualitat s'han construït i articulat en la nostra societat i que, sobretot, afecten les dones i les persones amb identitats sexuals i de gènere no normatives. Són unes violències en les quals, a més, intervenen altres prejudicis socials derivats de la diversitat cultural, que poden vincular-se amb delictes d'odi.

El 2016 l'Ajuntament de Palma va posar en marxa la campanya de comunicació "No i punt. De festa, Palma lliure d'agressions sexistes", amb dos objectius ben clars: aconseguir una ciutat lliure d'agressions sexistes i sexuals, i que tothom pogués gaudir de la festa i de l'espai públic en llibertat. Des de llavors aquesta campanya ha estat present als carrers de Palma i ha esdevingut un símbol inequívoc del compromís municipal amb les polítiques feministes.

"No i punt" és quelcom més que una campanya informativa. És un projecte que ha

posat el focus en la prevenció de les violències sexuals a l'espai públic a partir de campanyes comunicatives, dels punts d'informació a les festes i concerts, de l'aposta per l'educació afectivosexual, amb els tallers per a una sexualitat sana i igualitària; d'exposicions itinerants i tallers per a centres educatius o entitats socials...

La Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual, suposa un canvi de paradigma. En la línia del Conveni d'Istanbul, elimina la distinció entre *abús* i *agressió*, posa el focus en el consentiment, en el "només sí és sí" i no en els mitjans ni en la forma en què es produeix l'atac contra la llibertat sexual.

Amb aquest nou Protocol d'actuació davant les violències sexuals en contexts d'oci festiu, l'Ajuntament de Palma se suma al canvi i estableix un marc d'actuació per a prevenir, per a detectar i per a actuar davant qualsevol manifestació de violències sexuals i de les discriminacions lgtbifòbiques i racistes, conscients que en contexts d'oci unes i altres són percebudes com a normals i habituals.

Així mateix, cal reconèixer que aquest Protocol no es pot deslligar del treball en xarxa amb el Consell de Mallorca i les entitats que participen en el Consell de Dones de Palma.

2. El perquè del Protocol



Les violències sexuals, les violències sexuals racistes i les agressions lgtbifòbiques són fenòmens estructurals que es donen en qualsevol àmbit de la vida. En el context de l'oci festiu, les violències sexuals estan incorporades com a part de la cultura de l'oci i són percebudes com a normals i inevitables:

En contextos d'oci, on hi ha consum de substàncies i alcohol, els efectes desinhibidors que aquestes produeixen perpetuen i afavoreixen la permissivitat de les persones agressores, les quals es consideren legitimades davant el malestar, protesta o resposta de les persones agredides. A més a més, el consum abusiu culpa les dones, les sanciona socialment des del moment que transgredeixen l'imaginari patriarcal. Alhora, aquest mateix consum exculpa i justifica els homes.

La normalització de les violències sexuals en totes les seves manifestacions dificulta que la mateixa víctima, majoritàriament una dona jove, tregui la convicció que aquestes conductes abusives i intimidadores constitueixen realment una agressió i per aquest motiu no hi fa front ni les denuncia. D'altra banda, els agressors, majoritàriament homes, tampoc no es reconeixen ni s'identifiquen com a tals: "aquestes coses passen, no n'hi ha per a tant, ella no va dir que no..."

Segons la Macroenquesta sobre violència contra les dones 2019, el percentatge de dones de 16 o més anys residents a l'Estat que ha sofert violència sexual fora de l'àmbit de la parella o l'exparella al llarg de la seva vida és del 6,5%, i un 2,2% han estat violades alguna vegada a la seva vida. És a dir, 1.322.025 dones han patit aquest tipus de violència, el 0,5% (103.487) els darrers 12 mesos, i 453.371 dones han estat violades.

Altres investigacions, com l'estudi *Sexualidad de las mujeres jóvenes en el contexto español* (Instituto de la Mujer, 2022) ha posat de manifest que la violència sexual constitueix una de les principals preocupacions de les joves. Un 67,4% de les joves enquestades assegura haver rebut comentaris sexuals o sexistes en espais públics; un 46% ha rebut imatges o comentaris d'índole sexual no desitjats a través de les xarxes socials i, un 36,2%, tocaments sexuals no desitjats. Els resultats de l'enquesta expliquen la presència de la por en la vivència de la sexualitat: un 60,7% declara haver sentit por a patir una violència sexual a l'espai públic i fins a un 41% de les enquestades ha experimentat temor en llocs d'oci nocturn.

3. Fonaments de dret



ÀMBIT EUROPEU

Conveni del Consell d'Europa sobre la prevenció i lluita contra la violència envers les dones i la violència domèstica (Conveni d'Istanbul)

ÀMBIT ESTATAL

Llei orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi Penal

Llei 4/2015, de 27 d'abril, de l'Estatut de la víctima del delict

Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere

Llei orgànica 4/2015, de 30 de març, de protecció de la seguretat ciutadana

Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual

ÀMBIT AUTONÒMIC

Llei 8/2016, de 30 de maig, per a garantir els drets de lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals, i erradicar la violència contra el col·lectiu LGTBI

Llei 11/2016, de 28 de juliol, d'igualtat de dones i homes de les Illes Balears

4. Definicions



VIOLÈNCIA SEXUAL

Organització Mundial de la Salut

“Tot acte sexual, la temptativa de consumir un acte sexual, els comentaris o insinuacions sexuals no desitjats, o les accions per a comercialitzar o utilitzar de qualsevol altra manera la sexualitat d’una persona mitjançant coacció per una altra persona, independentment de la relació d’aquesta amb la víctima, en qualsevol àmbit, inclosos la llar i el lloc de treball.”

Llei orgànica 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual

“Qualsevol acte de naturalesa sexual no consentit o que condicioni el lliure desenvolupament de la llibertat sexual en qualsevol àmbit públic o privat, inclòs l’àmbit digital.”

“En qualsevol cas, es consideren violències sexuals els delictes prevists al títol VIII del Codi Penal, la mutilació genital femenina, el matrimoni forçat, l’assetjament amb connotació sexual i el tràfic amb finalitat d’explotació sexual, així com les violències sexuals comeses en l’àmbit digital que comprenen la difusió d’actes de violència sexual, la pornografia no consentida, la infantil i l’extorsió sexual a través de mitjans tecnològics.” (art. 3)

Llei 11/2016, de 28 de juliol, d’igualtat de dones i homes de les Illes Balears

“Qualsevol acte de naturalesa sexual forçat per l’agressor o no consentit per part de les dones: el tràfic d’éssers humans amb fins d’explotació sexual, la imposició, mitjançant la força o amb intimidació, de relacions sexuals no consentides, i l’abús sexual o qualsevol acte que impedeix a les dones exercir lliurement la sexualitat, amb independència que l’agressor tengui relació conjugal, de parella, afectiva o de parentiu amb la víctima.” (art. 65)

LGTBIFÒBIA

Llei 8/2016, de 30 de maig, per a garantir els drets de lesbianes, gais, trans, bisexuals i intersexuals, i erradicar l'LGTBifòbia

“Qualsevol comportament basat en l’orientació sexual, la identitat de gènere o l’expressió de gènere d’una persona que tenguin la finalitat o provoqui l’efecte d’atemptar contra la seva dignitat o la seva integritat física o psíquica, o de crear-li un entorn intimidador, hostil, degradant, humiliant, ofensiu i/o molest.” (art. 4.h)

RACISME

Comissió Europea contra el racisme i la intolerància (ECRI) Recomanació núm. 7 de política general

“La creença que, per motius de la raça, el sexe, el color, l’idioma, la religió, la nacionalitat o l’origen nacional o ètnic, es justifica el menyspreu d’una persona o grup de persones.”

Conferència Mundial contra el Racisme, la Discriminació Racial, la Xenofòbia i les Formes Connexes d'Intolerància. Durban, 31 d'agost a 8 de setembre de 2001

“Es reconeix que el racisme, la discriminació racial, la xenofòbia i les formes connexes d'intolerància es produeixen per motius de raça, color, llinatge o origen nacional o ètnic i que les víctimes poden sofrir formes múltiples o agreujades de discriminació per altres motius connexos, com el sexe, l'idioma, la religió i les opinions polítiques o d'altra índole, l'origen social, la situació econòmica, el naixement o altra condició”

5. Delictes i infraccions



CODI PENAL

DELICTES CONTRA LA LLIBERTAT SEXUAL

Agressió sexual (Art. 178)

Qualsevol acte que atempti contra la llibertat sexual d'una persona sense el seu consentiment. Només s'ha d'entendre que hi ha **consentiment** quan s'ha manifestat lliurement mitjançant actes que, en atenció a les circumstàncies del cas, expressin de manera clara la voluntat de la persona.

En tot cas es consideren agressió sexual els actes de contingut sexual que es realitzen emprant violència, intimidació i abús d'una situació de superioritat o de vulnerabilitat respecte de la víctima, així com els que s'executen sobre persones que es troben privades de sentit o de la situació mental, de les quals s'abusa, i els que es realitzen quan la víctima té anul·lada, per qualsevol causa, la seva voluntat.

Violació (Art. 179)

Accés carnal per via vaginal, anal o bucal, o introducció de membres corporals o objectes per alguna de les dues primeres vies.

Assetjament sexual (Art. 184)

Demandes de favors de naturalesa sexual, per a si mateix o per a un tercer, en l'àmbit d'una relació laboral, docent o de prestació de serveis o anàloga, continuada o habitual, i que, amb el comportament, provoqui a la víctima una situació objectivament i greument intimidadora, hostil o humiliant.

Exhibicionisme (Art. 185)

Actes d'exhibició obscena davant menors o persones amb discapacitat necessitades d'atenció especial.

Difusió d'imatges i gravacions (Art. 197.7)

Difusió, revelació o cessió a terceres persones d'imatges o gravacions privades obtingudes fora de l'abast de la mirada d'altres persones, quan la divulgació afecta greument la intimitat personal d'aquestes i quan es difonen, revelen o cedeixen sense el consentiment de les persones afectades, encara que hi hagi consentiment durant la gravació.

ALTRES DELICTES

Lesions (Art. 147)

Es considera el delictes bàsic de lesió qualsevol agressió que menyscabi la integritat corporal o la seva salut física o mental, sempre que requereixi objectivament per a la seva guarició, a més d'una primera assistència facultativa, un tractament mèdic o quirúrgic.

Assetjament (Art. 173.4)

Expressions, comportaments o proposicions de caràcter sexual que creen en la víctima una situació objectivament humiliant, hostil o intimidatòria.

Delicte d'odi (Art. 510)

Fomentar, promoure o incitar directament o indirecta odi, hostilitat, discriminació o violència contra un grup, una part del grup, o contra una persona determinada per motius racistes, antisemites o altres de referents a ideologia, religió o creences, situació familiar, pertinença dels seus membres a una ètnia, raça o nació, el seu origen nacional, el seu sexe, l'orientació o la identitat sexual, per raons de gènere, aporofòbia, malaltia o discapacitat.

LLEI ORGÀNICA 4/2015, DE 30 DE MARÇ, DE PROTECCIÓ DE LA SEGURETAT CIUTADANA

INFRACCIONS

Infracció lleu (Art. 37.5)

La realització o la incitació a la realització d'actes que atempten contra la llibertat i la indemnitat sexual, o l'execució d'actes d'exhibició obscena, quan no constitueixen infracció penal.

6. Objectius



El Protocol estableix un marc d'actuació per a prevenir, detectar i actuar davant qualsevol manifestació de les violències sexuals, de les violències sexuals racistes i de les discriminacions lgtbifòbiques que es produeixen en contextos d'oci a l'espai públic.

El Protocol és:

Un instrument de prevenció, que facilita la formació del personal dels punts d'informació del "No i punt!", com també de qualsevol persona que vulgui gaudir de la festa i del dret a la llibertat sexual.

Un instrument de detecció, des del moment que identifica i anomena les violències sexuals i lgtbifòbiques..

Un instrument d'actuació, perquè aporta eines i estratègies per a poder actuar quan es cometen les agressions, perquè garanteix un espai de protecció on, si es produeix una violència sexual o una agressió lgtbifòbica, les víctimes troben una resposta ràpida i el suport necessari.

Un instrument per a aprendre i explicitar les voluntats sexuals.

7. Principis del Protocol



Perspectiva de la
diversitat sexual i de
gènere

Corresponsabilitat

Atenció prioritària,
cura i bon tracte

Desculpabilització de
les persones que han
patit les agressions

Garantia de
confidencialitat

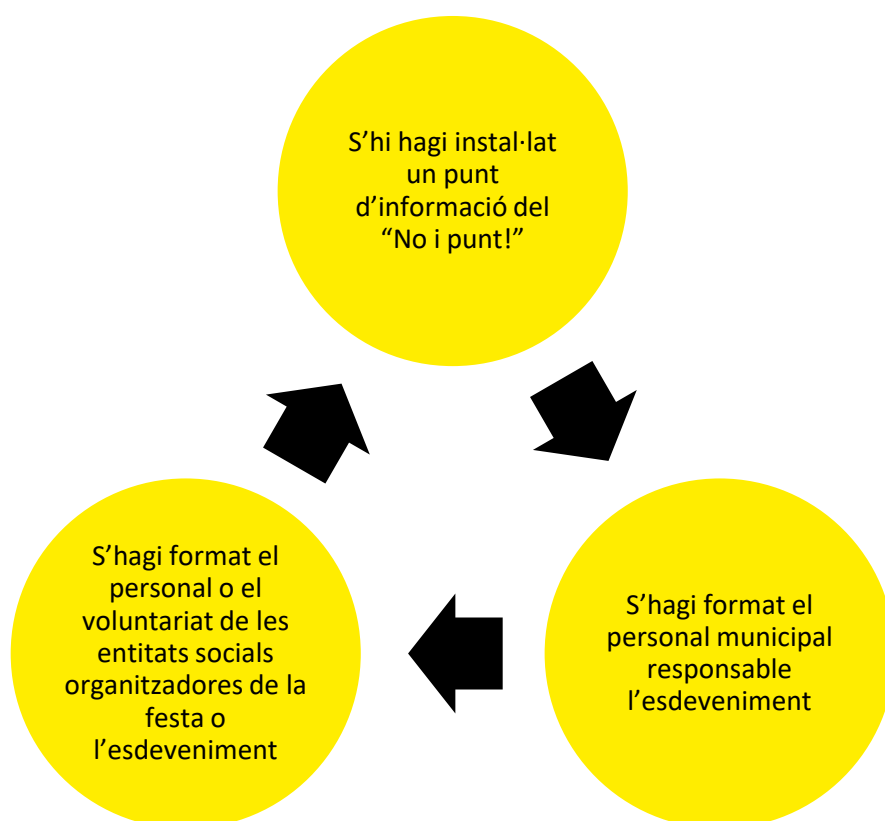
Autoafirmació. Els
drets de les víctimes
es posen al centre de
totes les mesures

Prohibició de discriminació per motius d'edat, gènere, origen racial o ètnic, nacionalitat, situació administrativa, orientació sexual i identitat de gènere, o qualsevol altra condició o circumstància personal o social

8. Quan i a qui s'aplica el Protocol



L'Ajuntament de Palma ha de garantir l'aplicació d'aquest Protocol en contexts d'oci festiu a l'espai públic, tals com concerts, festes populars, festes de barriada... que tenen lloc a Palma sempre que hi concorri una o més de les circumstàncies següents:



El Protocol s'adreça tant a qui pateix una agressió com a qui la comet i a qui l'observa.

Les estadístiques de victimització ens indiquen que la majoria de violències es produeixen sobre les dones CIS, les dones trans i/o racialitzades, adolescents i joves.

Les estadístiques també posen en evidència que la majoria dels autors dels fets són homes, si bé en un context de festa i de consum d'alcohol i altres tòxics, qualsevol persona pot cometre una agressió, traspasar els límits de l'altra, no reconèixer-ho ni admetre-ho. Fins i tot, un company o una persona de l'entorn pròxim pot cometre una agressió per una determinada socialització de gènere.

10. Com detectar les violències



En contexts d'oci les violències més habituals que se solen donar són:

Agressions físiques com:

- Besades, abraçades no desitjades.
- Tocaments puntuals o continuats no consentits.
- Despullar, llevar peces de roba (camisetes, roba interior, hijab...).
- Invasió continuada de l'espai vital que genera incomoditat.
- Acorralaments, posar impediments perquè una persona no es pugui moure lliurement.
- Dany als objectes i pertinences personals, com mòbils, bosses...
- Punxades.¹
- Assetjament.
- Agressió sexual i/o violació.

Agressions verbals com:

- Qualsevol comentari d'índole sexual amb l'objectiu de ridiculitzar, menysprear i/o agredir.
- Proposicions de caràcter sexual no desitjades.
- Bromes sexualment insinuants, preguntes impertinents sobre la vida privada.
- Comentaris despectius de caràcter masclista, lgtbifòbic o racista, perquè s'identifica o percep com a persona del col·lectiu LGTBI o a una determinada cultura o ètnia.
- Comentaris ofensius sobre l'aparença física o sobre el cos de les dones.
- Insistències davant una negativa.
- Insults, burles, ridiculitzacions...
- Intimidacions.
- Amenaces.

¹ La punxada o *needle spiking* s'ha considerat com una forma més de submissió química per a facilitar una agressió sexual. Ara bé, no sempre que es produeix una punxada hi ha evidència que s'injecti una substància que pugui alterar la consciència de les víctimes pel que es pot definir com una manifestació del terror a la violència sexual, hi hagi agressió sexual o no, amb la finalitat de coaccionar la llibertat, l'autonomia i la seguretat de les dones.

Agressions no verbals com:

- Mirades lascives, constants i no desitjades
- Mirades continuades de burla.
- Gestualitats amenaçadores.

Situacions que incrementen les violències sexuals, lgtbifòbiques i racistes en contexts d'oci

- El consum abusiu d'alcohol i tòxics.
- L'imaginari cultural i els factors ambientals: la mercantilització i la hipersexualització dels cossos de les dones en espais d'oci, heretats sobretot de la ficció cinematogràfica i publicitària, els quals responen a una sola mirada, la de la masculinitat hegemònica.
- La visibilitat del col·lectiu LGBTI: mostres d'afecte amb la parella, dur elements identificadors del col·lectiu, com polseres, bosses o camisetes amb els colors de la bandera...
- Una expressió de gènere que no entra en els cànons de la cisheteronormativitat; el que es malanomena *tenir ploma*.
- El color de la pell, una diferència anatòmica, la cultura d'origen o els trets d'identitat d'una persona que generen un prejudici, el qual hipersexualitza, menysté la seva sexualitat o se'ls humilia per les seves creences. Per exemple, quan s'identifiquen les dones negres com a hipersexuals, pensant que hi ha una permissivitat sobre els seus cossos; o quan s'identifiquen les dones que duen vel o hijab com a "castrades" sexualment o es pensa que sobreexhibeixen la seva identitat, per la qual cosa se'ls pot llevar el vel per a humiliar-les només pel fet de dur-lo.

11. Què fer si vius, observes o comets una agressió?



SI VIUS UNA AGRESSIÓ

Si hi ha un punt d'informació de la campanya “No i punt!”, pots acudir-hi i explicar el que t'ha passat.

És important en aquest moment sentir-te acompanyada per algú de la teva confiança:

- Si estàs de festa amb amics i/o amigues, fes-los saber què et passa, què t'incomoda; et donaran suport i confiança per a afrontar l'agressió o l'assetjament.
- Si en un moment donat de la festa et trobes tota sola, cerca algú de l'entorn i explica-li el que et passa.
- Si no hi ha punt d'informació també et pots adreçar al personal de seguretat o al de l'organització.

Si et sents assetjada, t'han insultat, t'han ridiculitzat...

- Fes saber que no tolereu aquestes actituds i que les rebutges per a poder gaudir de la festa i de la teva llibertat sexual.
- Hi ha conductes que et poden semblar difuses, però que t'incomoden i t'hi sents ofesa. No les deixis passar. Mostra-hi el teu rebuig.
- En un primer moment, també et pot semblar que en un context de festa tot està permès, que no n'hi ha per a tant... però llavors reaccions i penses que la situació viscuda no es pot tolerar. Pots canviar d'opinió en qualsevol moment i decidir tallar l'abús.
- S'ha de respectar la teva decisió. Tens el dret a canviar d'opinió, tens el dret a dir “No i punt!”.

Si has patit una agressió sexual

- **Recorda: només sí és sí.** Només si manifestes i expresses de manera clara el teu desig, la teva voluntat de continuar amb la relació, es pot entendre que hi ha consentiment.
- No et sentis culpable
 - La responsabilitat d'una agressió és de qui la comet, no de qui la pateix.
 - No et sentis culpable si en un principi vares seguir el que et semblava un “bon rotllo”, si prèviament vares consentir la relació...
 - Pots dir *no*, canviar d'opinió en qualsevol moment, rebutjar una pràctica sexual, i ningú té el dret d'imposar-te res que tu no vulguis o desitgis. Ets lliure de viure la teva sexualitat com a tu et sembli.



- Pots expressar el rebuig dient “No i punt!”, però també altres codis de conducta no verbal expressen negació: l’expressió facial, donar l’esquena...
- Una cosa diferent és que l’altre o els altres interpretin aquests codis de conducta, acceptin la teva resposta o, al contrari, continuïn traspasant els teus límits i no et deixin gaudir de la festa.
- És molt probable que, després d’una agressió sexual, la primera reacció sigui anar a casa, rentar-te o canviar-te de roba per a eliminar qualsevol empremta sobre el cos.
 - Has de saber que podries eliminar proves essencials per a la identificació de l’agressor.
 - És per aquest motiu que es recomana no rentar-se ni canviar-se de roba i, en cas de contacte o accés oral, procurar evitar beure o menjar abans del reconeixement clínic.
 - Si te’n sents capaç, acudeix abans de rentar-te i/o llevar-te la roba a l’hospital més pròxim.
- A Palma, els centres hospitalaris de referència per l’atenció immediata de les agressions sexuals són l’Hospital Son Espases i l’Hospital Son Llàtzer; a la resta de Mallorca, l’Hospital Comarcal d’Inca i l’Hospital de Manacor.
- No et preocupis si no portes la targeta sanitària. T’atendran ben igual.
- Si contactes directament amb l’112 el personal del servei d’emergències activarà els procediments d’atenció:
 - Comunicació als serveis d’urgències hospitalàries.
 - Transport sanitari quan es manifesti que es necessiti o hi ha indicis d’un risc vital immediat.
 - Comunicació als cossos i forces de seguretat.
- Al servei d’Urgències del centre hospitalari valoraran si hi un risc vital immediat abans del reconeixement conjunt amb medicina legal i forense. Faran la recollida de mostres (mostres d’interès legal, biològiques i analítiques), la provisió de profilaxi i anticoncepció.
- Pot demanar que et lliurin còpia de l’informe judicial de lesions.
- Si durant el temps que estàs a l’hospital decideixes denunciar, comunica-ho al personal sanitari que t’atengui perquè avisin la Policia Nacional, la qual, a Palma, es desplaçarà fins a l’hospital on et trobis. Una cop realitzada la denúncia, tens dret que te’n donin la còpia.
- Durant tot el procés pots estar acompanyada per una persona de suport, de la teva confiança.

Si ets sens confusa, no recordes els detalls,

- Si tens la sensació que ha ocorregut algun fet estrany de naturalesa sexual.
- Si t'has desperta nua o amb roba desajustada, esquinçada, o sense roba interior.
- Si no recordes els detalls del que va passar.
- Si et trobes a un lloc que no saps com hi has arribat.
- Si t'has despertat amb una persona estranya.
- Si sents malestar (dolor, nàusees i vòmits, vertigen....)
- Si sofreixes una ressaca desproporcionada o símptomes no compatibles amb el consum que recordaves haver fet.
- Si ets sents confusa (somnialescència, records borrosos...)

Pot ser que hagi patit una violència sexual amb presència o amb ús de drogues, bé perquè s'ha donat una intoxicació contra la teua voluntat (violències sexuals per submissió química), bé perquè s'han aprofitant d'un consum voluntari per agredir-te sexualment (violències sexuals per vulnerabilitat química o oportunista).



● No ho dubtis!!

- Si penses que hi ha un risc per la teua integritat física, no ho dubtis, contacta amb el servei d'emergències **112**, explica-hi els fets i des d'allà s'activaran els procediments necessaris (hospitalaris, transport sanitari, comunicació a les forces i cossos de seguretat...).
- Si pots acudir pels teus propis mitjans al centre hospitalari, recorda que a Palma els centres de referència són l'Hospital Son Espases i l'Hospital Son Llàtzer.
- A l'hospital, a través de l'anamnesi i l'exploració podran avaluar l'abast de les lesions i si hi ha hagut administració de substàncies psicoactives.
- En cas d'indícis d'agressió sexual activaran els protocols d'atenció.

Si notes una punxada,

Si has notat que t'han punxat, tot i que no notis símptomes, acut a un centre hospitalari.

El personal sanitari revisarà si troba signes de punció o injecció de substàncies. En cas d'indícis d'agressió sexual activaran els protocols d'atenció.

Si t'han agredit físicament,

- Si et cal assistència sanitària o un desplaçament urgent contacta amb l'112.
- Has de fer saber al personal sanitari que el que t'ha passat és conseqüència d'una agressió sexual, racista o lgtbifòbica perquè consti a l'informe mèdic.
- Tens dret que et lliurin còpia de l'informe mèdic



RECORDA que tens dret a interposar una denúncia

- Pots interposar una denúncia a la Policia Nacional o al jutjat d'instrucció.
 - A Palma, la Policia Nacional és el cos policial amb competències en l'atenció a qualsevol víctima de violència sexual.
 - Si et trobes de festa a qualsevol altre lloc de Mallorca o de les Illes, pots acudir a la Guàrdia Civil.
- Si en els moments dels fets no et trobes bé, pots interposar la denúncia més endavant, amb més tranquil·litat
- En la interposició de la denúncia, pots estar acompanyada per persones de la teva confiança o per serveis professionals.
- És important que quedi clara la motivació de qui t'ha agredit; és a dir, si ho ha fet perquè ets una persona LGTBI o una persona racialitzada.
- Abans de signar la denúncia llegeix-la amb atenció per si recull bé el que has denunciat. Recorda quedar-te la còpia de la denúncia.



Pot ser que en un primer moment pensis que no et cal ajuda, però has de saber que hi ha serveis d'assistència especialitzats que et poden assessorar i prestar el suport que necessitis. Més endavant et poden ser útils per a prendre una decisió informada. Consulta l'apartat de recursos d'aquest document.



**Només
Sí és Sí**

Només si ho volem

Només si ens agrada

Només si ho desitjam

Només si en gaudim

Només si en tenim ganes

Només si ho sentim

**Palma, lliure
de violències sexuals**

Ajuntament  de Palma





SI OBSERVES UNA AGRESSIÓ

Si has estat testimoni d'una agressió: **actua, acosta't a qui la pateix**, encara que no coneguis a la víctima.

Si creus que no és una situació de risc vital ni hi ha un perill imminent

- Demana-li com està i ofereix-li suport.
- Si hi ha un punt d'informació de la campanya “No i punt!”, ofereix-te a acompanyar-la fins allà i explica el que has vist. El personal del punt d'atenció sabrà com actuar.
- Si no hi cap punt d'informació, valora si es pot desplaçar a un espai on pugui trobar-se segura i tranquil·la.
- Si la situació viscuda incomoda la persona agredida, no la deixis tota sola.
 - Estigues amb ella fins que arribin persones de la seva confiança, personal dels punts d'informació o dels serveis d'emergències.
 - Si cal, ajuda-la a cercar els seus companys i companyes.
 - Facilita-li un telèfon si no en té o ajuda-la a telefonar per contactar amb les persones de la seva confiança, per sol·licitar un taxi...

Si la seva vida corre perill

Si creus que hi ha lesions, un risc imminent per a la seva vida, per la seva integritat física, si es troba privada de sentit... no ho dubtis: **contacta amb l'112**.

- Primer, avisa els serveis d'emergències i després presta auxili. Des del servei 112 activaran els mecanismes de protecció pertinents (policial, sanitari...).
- Si estàs amb més persones, demana ajuda als que estan al teu voltant.
- Quan arribin els serveis d'emergència ofereix-te per a col·laborar amb el teu testimoni. Facilita la informació i proves que tenguin. És molt important i ajudarà que l'atestat sigui més complet.
- Si has gravat amb el teu mòbil els fets, posa aquests enregistraments a disposició de la Policia Nacional que, a Palma, és el cos policial amb competències en l'atenció a qualsevol víctima de violència sexual. En cap cas, **no les difonguis o comparteixis per xarxes socials**.
- Recorda que **primer és acompanyar i atendre la víctima**. No et posis en risc. La teva seguretat també és important si vols ajudar. Espera fins que arribin els serveis d'emergència.



- Si, després del que ha passat, no vol donar cap pas ni denunciar, respecta-ho.
 - Tal vegada vol continuar gaudint de la festa o del concert, no la jutgis.
 - Has d'entendre que pot actuar com vulgui davant una agressió. En tot moment has de respectar la seva decisió, fins i tot encara que no la compreguis.
 - A vegades cal un temps per a entendre el que ha passat i poder reaccionar.
 - Aquesta pot ser una situació frustrant per a tu, però és important comprendre la complexitat de les violències masclistes.

Sempre i en tots els casos

- Siguis empàtic/ca. Intenta parlar amb calma i no jutgis el que ha passat
- No et deixis dur pels prejudicis. Recorda que estàs amb una víctima que acaba de viure una experiència traumàtica, i per tant el seu relat pot no ser lineal o congruent. No la jutgis
- No la culpis ni la responsabilitzis de la violència que ha patit. L'únic responsable és qui la comet.
- No pressionis perquè interposi una denúncia. És una decisió de la víctima. Has de saber que hi ha moltes dones que, per les circumstàncies en què es troben, tindran dificultats a l'hora de denunciar. Pot ser que decideixin fer-ho en aquell moment o no.
- Respecta la seva intimitat. No li facis preguntes incòmodes.
- No posis en risc la seva integritat.

Si qui comet l'agressió és algú del teu grup, del teu entorn pròxim

- No quedis en silenci. Fes-li saber que aquestes actituds no són tolerables ni tolerades.
- Quan no sàpigues com actuar o quan vegis que, malgrat els advertiments, les conductes persisteixen i traspassen els límits de l'altra, acudeix al punt d'informació de "No i punt" i explica el que has vist. El personal del punt d'atenció sabrà com actuar.
- Si no hi ha punt d'informació, també et pots adreçar al personal de seguretat o al de l'organització.
- En qualsevol cas, si observes una situació d'intimidació o violència, no ho dubtis, **contacta amb l'112**.
- En cap cas, no et posis en risc. La teva seguretat també és important.



SI NO ACCEPTES EL "NO I PUNT!"

Pensa que insistir és assetjar, i assetjar és agredir.



Si et diuen NO, accepta-ho

- Si et diuen sí, i llavors no, accepta-ho.
- Si et giren l'esquena, no segueixen la conversa, eviten la teva mirada... et comuniquen clarament que no els interessa relacionar-se amb tu. Accepta la seva negativa.
- Accepta que l'altra pot canviar d'opinió en qualsevol moment, pot interrompre una relació que ha iniciat, negar-se a una pràctica sexual de risc o que no desitja... i no tens el dret d'obligar-la a continuar ni de forçar-la

Atura les conductes invasives i abusives.

- Fes cas al que et diuen els teus companys i companyes quan et recorden que la festa és per a gaudir-ne lliurement.
- Tal vegada tu no identifies que el teu comportament és clarament abusiu, però el teu entorn o la persona a qui agradeixes sí que ho sap. Escolta'ls i fes-los cas.
- A tu et pot semblar que simplement flirteges, però el teu comportament invasiu i intimidador cap a l'altra pot constituir un delicte.

Res justifica les agressions

- Ni l'alcohol ni les substàncies que tu hagi pogut consumir.
- Ni l'alcohol ni les substàncies que hagi pogut consumir l'altra.
- Ni la forma de vestir de l'altra. Tothom és lliure de posar-se la roba que li agrada.
- Ni que prèviament hàgiu intimat o mantingut relacions sexuals. Pot canviar d'opinió en qualsevol moment.

Només hi ha consentiment

- Si l'altra manifesta i expressa de manera clara el seu desig, la seva voluntat de continuar amb la relació.
- Si l'altra, d'una manera conscient i lliure i d'acord amb les normes i preferències pròpies, decideix participar en una pràctica sexual, que es pot revocar en qualsevol moment i que no es pot pressuposar ni deduir de comportaments previs.
- Si en tot moment hi ha una comunicació clara i explícita resultat d'una voluntat mútua.

El consentiment, verbal o no verbal, és el requisit mínim perquè les relacions sexuals no siguin violència sexual. No hi ha consens sexual amb coerció, prevalença o violència.

No t'aprofitis d'un consentiment viciat per causes externes, per exemple quan l'altra no té la capacitat per a comprendre el que fa o quan el seu nivell de consciència està reduït pel consum d'alcohol o per la ingesta de qualsevol altra substància.



12. Com ha d'actuar el personal del punt d'informació "No i punt!"



Durant la celebració de la festa o l'esdeveniment, el personal del punt d'informació ha d'estar atent a qualsevol possible manifestació de violència. Quan s'assabenti d'uns fets, un o una de les professionals ha d'anar al lloc on s'ha produït l'agressió, com més aviat millor.

I, en tots els casos **prioritzar, l'atenció a la persona agredida.**

En relació amb la persona que pateix l'assetjament o agressió

- S'ha d'adreçar a la persona assetjada o agredida, identificant-se i demanant-li si la situació la incomoda.
- S'ha de procurar que qui ha patit l'agressió no quedi tota sola.
- Si vol, se l'ha d'acompanyar a cercar els seus amics o amigues.
 - Si es localitzen les persones de la seva confiança, l'actuació pot acabar aquí.
 - Si no es localitzen amics o amigues o aquets no se'n fan càrrec de la situació, se l'ha d'ajudar a contactar per telèfon amb algú de la seva confiança o per sol·licitar un taxi.
 - Si cal se li ha de facilitar un telèfon per poder contactar.
- S'ha d'estar amb ella fins que abandoni el lloc, a no ser que demani estar tota sola.
- Si és necessari s'ha de facilitar un espai tranquil per preservar-la de la persona o persones agressores.
- Si al lloc on transcorre la festa no hi ha un espai amb condicions per a poder prestar l'atenció sense visibilitat externa, s'ha de fer ús del punt d'informació del "No i punt!". En tot cas, si no cal, és preferible evitar la victimització.
- Se l'ha d'informar què:
 - Allò que ha patit pot ser constitutiu d'una infracció o un delictes.
 - Que pot acudir als serveis d'atenció especialitzats. Simplement facilitant el díptic informatiu on consten les dades de contacte de serveis especialitzats i d'interès per a qui ha patit una agressió: serveis sanitaris, d'assistència psicològica i jurídica...
 - Pot ser que no en faci un ús immediat, però més endavant li serà d'utilitat per a prendre una decisió informada.
- Des del servei d'emergències activaran els mecanismes de protecció pertinents (policia, sanitari...).



En cas d'agressió sexual, indicis de vulnerabilitat química, lesions o un risc imminent per a la seva integritat física

El personal dels punt d'informació ha de contactar amb el servei d'emergències de l'**112**.

- La resposta ha de ser immediata i contundent. Primer, avisar els serveis d'emergències i després prestar auxili.
- Si es troba afectada pel consum d'alcohol o altres drogues, se li ha d'oferir una beguda sense alcohol (botelleta d'aigua).
- Valorar si es pot desplaçar a un espai on pugui trobar-se segura i tranquil·la. En tot cas, s'ha de procurar mantenir la seva privacitat i evitar la gravació d'imatges per part de terceres persones que puguin ser difoses per xarxes socials sense el seu consentiment.
- Quan arribin els serveis d'emergència ofereix-te per a col·laborar amb el teu testimoni. Ofereix tota la informació i proves que tenguis. És molt important i ajudarà que l'atestat sigui més complet.
- Si s'ha pogut gravar els fets violents amb el mòbil, s'han de posar aquests enregistraments a disposició de la Policia Nacional que, a Palma, és el cos policial amb competències en l'atenció a qualsevol víctima de violència sexual.
- Els dinamitzadors o dinamitzadores no la poden acompanyar a interposar una denúncia o al centre hospitalari. Aquests acompanyaments els poden fer persones de la seva confiança o personal dels serveis especialitats o dels cossos de seguretat.

Si no vol contactar amb els serveis d'emergència i no hi ha un risc imminent per a la seva integritat física

Si, després del que ha passat, no vol donar cap pas, en tot moment s'ha de respectar la seva decisió, fins i tot encara que no es comprengui. A vegades cal un temps per a entendre el que ha passat i poder reaccionar.

El personal dels punt d'informació ha d'informar a qui ha patit l'agressió que:

- Pot demanar assistència policial i acudir als serveis d'urgències mèdiques. Si decideix acudir a un servei mèdic s'activa el protocol sanitari.
- En cas de violació se'ls ha de recomanar no rentar-se ni canviar-se de roba i en el cas d'una violació bucal, no menjar ni beure abans del reconeixement mèdic per a no eliminar proves essencials per a la identificació de l'agressor.

- Les persones que han sofert una violència sexual es poden adreçar a qualsevol centre sanitari, sigui privat o públic, però, per a l'exploració física i l'obtenció de mostres biològiques, s'estableixen com a centres de referència a Palma l'Hospital Son Espases i l'Hospital Son Llàtzer.
- Durant tot el procés pot estar acompanyat d'una persona de la seva confiança.



Quan la persona agredida és menor d'edat, està en situació d'incapacitació o es tracta d'una persona desvalguda, és obligatori interposar la denúncia al ministeri fiscal, per la qual cosa s'han d'avisar els serveis policials a través del 112..

Pautes d'atenció per a un bon tracte

- Procurar ser empàtic/ca.
- Intentar parlar amb calma i evitar interrupcions.
- Tractar la informació amb confidencialitat, no divulgar-la ni traspasar-la.
- Respectar la seva intimitat i privacitat.
- No fer preguntes incòmodes ni insistir en el fet que conti certs aspectes de l'episodi.
- Recorda que estàs amb una víctima que acaba de viure una experiència traumàtica, i per tant el seu relat pot no ser lineal o congruent. No s'ha de qüestionar el relat ni interrogar-la sobre aquelles qüestions confuses o sobre els fets violents.
- Fer una escolta activa.
- Respectar les dificultats per a expressar-se i per a parlar que tengui.
- S'ha de respectar la decisió de la víctima, facilitar la informació però no condicionar-la. Pot ser que aquest no sigui el moment adequat per a prendre una decisió immediata i que li calgui un temps per a poder decidir què fer en relació amb l'agressió que s'ha patit.
- Respectar la presa de decisions encara que es rebutgin els recursos oferts.
- Informar tenint en compte la realitat cultural de la persona que pateix l'assetjament.
- No deixar-se endur pels prejudicis si la víctima no es correspon amb el mite de la "víctima indefensa".
- No culpar-la o responsabilitzar-la de la violència que ha patit. Desculpabilitzar-la, si per exemple havia consumit alcohol o tòxics; si havia mantingut relacions sexuals prèvies consentides, si va transcórrer temps des que es va cometre l'agressió...

En relació amb la persona o les persones que cometen l'agressió:

Sempre i en tots els casos s'ha de prioritzar l'atenció a la persona agredida abans que la intermediació amb la persona o les persones que comenten l'abús.

- Si és possible, se'ls ha de fer saber que aquests comportaments es rebutgen, bé directament o a través de les persones del seu entorn.
- Si es detecta un consum abusiu d'alcohol o altres substàncies que puguin actuar de desinhibidors de les agressions, s'ha de desistir de la intermediació.
- Si, davant l'advertiment,
 - L'agressió cessa: es donarà per tancada l'actuació amb qui comet l'agressió.
 - L'agressió cessa però la reacció de l'agressor és hostil amb el personal del punt d'informació: no s'ha de continuar amb la intermediació.
 - L'agressió continua: s'han de comunicar els fets immediatament al personal de seguretat de l'esdeveniment o als serveis policials a través de l'112.
- En cap cas, el personal dels punts d'informació s'ha de posar en risc. **La seva seguretat també és important.**

Cal tenir en compte:

- A diferència de les violències sexuals, en què la majoria dels agressors són homes, darrere els insults misògins o les agressions lgtbifòbiques també s'hi poden trobar altres dones.
- En contextos d'oci, una proporció alta dels homes que comenten les agressions no s'identifiquen ni es reconeixen com agressors. Ans el contrari, tendeixen a identificar les seves conductes amb les pròpies d'una masculinitat heteronormativa, associant la feminitat a la passivitat i la masculinitat a la proactivitat.
- En aquets contextos, el grup d'iguals també tendeix a minimitzar els abusos quan no a negar-los, creant un entorn còmplice amb l'agressor.
- El consum d'alcohol i de tòxics funciona com a detonant de situacions de violència sexual, com a desinhibidor de determinades conductes, però en cap justifica els fets violents.

13. Què més cal saber



Les víctimes de violència sexual tenen reconegut el dret a l'assistència integral especialitzada i accessible, que inclou el dret a la informació i l'assessorament adequat, incloses les víctimes en situació administrativa irregular.

L'assetjament i l'agressió sexual són delictes reconeguts al Codi Penal. Els delictes d'odi, també.

L'objectiu del procés penal és que la persona que agredeix no quedi impune i donar seguretat a la víctima. El procediment penal és un procediment punitiu que també garanteix els drets de les persones que presumptament han agredit.

Si la víctima no interposa una denúncia, no s'activaran alguns mecanismes per a la seva seguretat i tampoc no es prendran mesures per a impedir la impunitat d'aquests actes.

El personal sanitari està obligat a denunciar l'agressió sexual amb independència de la decisió de la víctima. Les agressions sexuals o el maltractament físic són fets delictius, per la qual cosa se n'ha d'informar les autoritats judicials perquè adoptin les diligències d'investigació procedents i coordinin les actuacions a seguir.

Les persones amb poques o manca de competències lingüístiques en les llengües oficials poden disposar del servei d'interpretació i traducció en el moment d'interposar la denúncia i als centres hospitalaris.

14. Quan no hi ha punt d'informació



En un concert o en una revetla, pot ser que no hi hagi punt d'informació del “No i punt!”, però sí taules informatives o punts violetes d'organitzacions o entitats que treballen en l'àmbit de les violències masclistes. Sovint s'identifiquen perquè duen un mocador o un braçalet morat.

T'hi pots dirigir, et donaran suport i t'indicaran com actuar.



15. Serveis d'atenció a Palma



Emergències 112	Servei universal i gratuït 24 hores Atenció psicològica en situació de crisi
Polícia Nacional. - UFAM	Atenció especialitzada i personalitzada a víctimes de violència sexual C. de Simó Ballester, 8. Palma Tel. 971 225 202, 112, 091
Jutjat de Guàrdia	Obert les 24 hores Av. d'Alemanya, 5. Palma Tel. 971 718 224
Hospitals de referència	Hospital Son Espases Hospital Son Llàtzer
Centre Libertas	Servei integral d'atenció psicològica, social i jurídica per dones que han patit violència sexual. C. Gran Via Asima, 2, pis 13, Torre Asima Tel.900 842 310 . Per emergències atenció 24h
Servei 24h IBDonà	Servei d'atenció especialitzada telefònica 24 hores i acompanyament presencial per a víctimes de violències masclistes C. d'Aragó, 26, 1r E Palma Tel. 112, 016, 971 178 989 i/o 639 837 476 (WhatsApp)
SAIVM Servei d'Atenció Integral de Violències Masclistes	Atenció social, jurídica i psicològica C. de la Ferreria, 10, 3r. Palma Tel. 971 227 400
SAI LGTBI	Atenció social, jurídica i psicològica a persones LGTBI C. Guillem Galmès, 2, entresol 1r Palma Tel. 682 388 969
Centre d'Informació de la Dona CID	Assessorament jurídic C. dels Foners, 38. Tel. 971 598 205
Oficina d'Assistència a Víctimes del Delicte	Atenció jurídica i psicosocial Jutjats de l'av. d'Alemanya, 5, soterrani. Tel. 971678611

16. Documentació



Ajuntament de Tarragona (2021). *Consentiment sexual. Guia jove*.

<https://www.tarragona.cat/serveis-a-la-persona/dones/violencia-masclista/guia-jove-sobre-consentiment-sexual>

Ajuntament de Barcelona (2018). Protocol *No callem*

<https://ajuntament.barcelona.cat/dones/ca/protocol-no-callem>

Ajuntament de Bilbao *Guia Por un festival libre de agresiones sexistas*

<https://bilbaobbklive.com/wp-content/uploads/2023/07/No-es-no-CAST-EUSK.pdf>

Bidaseca, K. (2012). *Voces y luchas contemporáneas del feminismo negro. Corpolíticas de la violencia sexual racializada*

<https://acortar.link/O66oUI>

Conselleria de Salut i Consum/ IBDona (2023) *Guia intersectorial d'atenció immediata a les víctimes de violències sexuals a les Illes Balears*

https://docusalut.com/bitstream/handle/20.500.13003/18987/guia_cat_interactiva.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Delegación del Gobierno contra la Violencia de Género (2019). Macroencuesta de Violencia contra la Mujer

[Macroencuesta_2019_estudio_investigacion.pdf](#)

Generalitat de Catalunya. Departament d'Interior (2019) *Protocol de seguretat contra les violències sexuals en entorns d'oci*

https://interior.gencat.cat/web/.content/home/030_arees_dactuacio/seguretat/violencia_masclista_i_domestica/Protocol_seguretat_violencias_sexuals/protocol/PSCVSEO-2019.pdf

Delegación del Gobierno contra la Violencia de Género. Guia *La violència masclista l'aturem unides*.

[Guia_Punto_Violeta_Cat.pdf \(igualdad.gob.es\)pdf](#)

Instituto de la Mujer (2022). *La sexualidad de las mujeres jóvenes en el contexto español. Percepciones subjetivas e impacto de la formación*

https://www.inmujeres.gob.es/areasTematicas/AreaEstudiosInvestigacion/docs/Estudios/La_sexualidad_de_las_mujeres_jovenes.pdf

Observatori Noctàmbul@S Fundació Salut i Comunitat (2020) *Guia d'actuació davant les violències sexuals per a locals i altres espais d'oci nocturn en el context del consum d'alcohol i altres drogues*

<https://www.drogasgenero.info/documento/guia-dactuacio-davant-les-violencias-sexuals-per-a-locales-i-altres-espais-doci-nocturn-en-el-context-del-consum-dalcohol-i-altres-drogues/>



Observatori Noctàmbul@S Fundació Salut i Comunitat (2023) *Diagnòstic sobre informacions mediàtiques al voltant de les violències sexuals, l'ús de drogues i la submissió química*

https://www.drogasgenero.info/wp-content/uploads/Diagnostic_MitjansViolenciesSexualsDrogues_NoctambulasFSC_2023_final.pdf

Observatori Noctàmbul@S Fundació Salut i Comunitat (2020) *7 pasos para construir un plan de abordaje para construir de las violencias sexuales en espacios festivos*

https://www.drogasgenero.info/wp-content/uploads/Guia7pasos_AbordajesVS_Noctambulas_comprimida2.pdf

TERMCAT, Centre de Terminologia. (2020) *Només sí és sí: els termes del consens i el consentiment sexual*

<https://www.termcat.cat/ca/recursos/productes-multimedia/nomes-els-termes-del-consens-i-consentiment-sexual>

